

УДК 316.625 (075.8) (043.2)

Присяжнюк М.М., Коваленко Б.Д.
Національна академія Служби безпеки України, м. Київ

Кіберпростір як арена сугестивного маніпулятивного впливу

З розвитком глобального інформаційного суспільства з'явилося нове поняття «кіберпростір», яке поступово перетворюється на окрему, поряд із традиційними «Земля», «Повітря», «Море» та «Космос», сферу ведення бойових дій, у якій прямо чи опосередковано сугестивному впливу (навіюванню) піддається кожна людина, яка отримує інформацію через свої канали сприйняття (модальності) – зоровий, слуховий чи тактильний.

Під сугестією розуміють передачу інформації за допомогою частково неусвідомлюваного, направленого сигналу на вербальному чи невербальному рівні при міжособистісній або міжгруповій комунікації.

Сугестія відрізняється від переконання зниженим рівнем критичності та потреби у верифікації інформації.

Таке явище, як сугестія, існує з древніх часів. Але з розвитком людства відбувалася й еволюція цього явища – від звичайних колдунів, шаманів і відьом до новітніх ефективних методів і способів прихованого маніпулятивного впливу на людську свідомість.

Для обґрунтування сугестивного маніпулятивного впливу на свідомість окремого користувача кіберпростору найбільше підходить психологічна доктрина, в основі якої лежать праці психофізіолога В. Бехтерева. Він пов'язує цей процес впливу із насильницьким навіюванням – вторгненням у свідомість або прищепленням до неї сторонньої ідеї, яке відбувається без участі волі й уваги сприймаючої особи і нерідко навіть без ясного з її сторони усвідомлення цього процесу.

Стрімкий розвиток новітніх інформаційних технологій призвів до створення глобального інформаційного суспільства з широкими інформаційно-комунікаційними можливостями, яке послужило благодатною ареною для впровадження сучасних методів сугестії.

Створення глобальної мережі Інтернет надало людям не лише можливості вільного обміну інформацією та спілкування в реальному масштабі часу, але й призвело до використання Інтернет-простору для здійснення сугестивних впливів на обраний об'єкт з метою маніпулювання індивідуальною й суспільною свідомістю.

В сучасних умовах зовнішньої інформаційної експансії та агресії з

використанням сучасних методів маніпулятивного впливу актуальним постає дослідження феномену «сугестія» у вимірах лінгвістики, психології та суміжних наук (нейролінгвістики, психолінгвістики, соціальної психології тощо).

З точки зору сугестивної лінгвістики до найбільш популярних технік сугестії належать такі: конкретність та образність ключових слів, емоційне перенасичення тексту; використання риторичних запитань невизначених і наказових конструкцій; звертання до базового для того чи іншого співтовариства концепту та наповнення його новим змістом; експлуатація ідеї – «кола своїх»; включення в дискурс мовних конструкцій спільності й довіри тощо.

Для здійснення сугестивного маніпулятивного впливу на світову спільноту у кіберпросторі використовуються новітні інформаційні технології, серед яких: медіавіруси, блоги, симулякри, фейки, оверквотинг, флейми, тролінг, флуд, спам, офтоп, кроспостинг, комп'ютерні ігри, холівари тощо.

Варто зазначити, що ефективності реалізації сугестивного маніпулятивного впливу в глобальному інформаційно-комунікаційному середовищі сприяють: безперешкодний доступ до інформації та обмін нею; відсутність територіальних обмежень та цензури. Також підвищує ефективність сугестії в кіберпросторі висока довіра до мережевої інформації, одночасне охоплення широкої аудиторії, схильність людей до емпатії.

З огляду на вищезазначене та враховуючи стан інформаційної агресії проти України з боку Російської Федерації, з метою протидії кіберагресору, необхідно:

1) створити ефективну систему забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки держави, що потребує у першу чергу привести у відповідність до світових стандартів нормативно-правову базу, яка б враховувала як національні, так і міжнародні принципи регулювання інформаційних відносин;

2) вдосконалити систему підготовки фахівців з кібернетичної безпеки в навчальних закладах України з метою подальшого кадрового забезпечення відповідних структур.

Список використаних джерел

1. *Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб.* / В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева / за заг. ред. Є.Д. Скулиша. – К.: ВІПОЛ, 2011. – 248 с.
2. Неклесса А. *Глобализация: новый цивилизационный контекст* / А.Неклесса. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.futureussia.ru/conf/forum_infosociety_neklssa.html.
3. *Принципи сугестивної лінгвістики в інтернетній комунікації.* / Л. Ф. Компанцева // *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя]. Серія: Філологічні науки.* – 2013. – Кн. 3. – С.13-20. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2013_3_4.pdf.